

RADITI ZA SEBE, A JOŠ VIŠE ZA DRUGOGA

Prošla godina je bila prepuna preranih smrti prijatelja koji, osim jednog, nisu napunili ni pedeset ili jedva neku godinu više; da bi ova nesrećna kolekcija bila potpuna, ovih dana preminula je i moja dugogodišnja koleginica, kolumnistkinja u dnevnom listu *Večer*, sa jedva nešto više od četrdeset. Proveo sam sa svima ovakve i onakve godine, često sa svima i intenzivno sarađivao. Šalamun, Bitenc, Isakovski, svi do jednog velike i harizmatične figure sa inventivnim opusima, a poslednji, Makedonac, u zadnjih petnaest godina najveći promoter slovenačke kulture i književnosti u Makedoniji: radio je i živeo na turbopogon, iza njega je ostalo kolosalno delo, koje je bilo u velikoj meri predstavljeno i na slovenačkom jeziku, najviše u časopisu i u izdavačkoj kući *Apokalipsa*. Iako je Igor preboleo podmuklu i upornu bolest, koja ga je napala u Istanbulu, bio je neverovatno jak i izdržljiv: to što smrt mnogo pre vremena može i takve da odnese, krunski je dokaz da sutra možda više ništa nije moguće na ovom svetu.

Veći deo poslednje godine proveo sam u inostranstvu, najviše na Kosovu, u Prištini. Radio sam u državi bez industrije i praktično bez ikakve ekonomije, gostionica i frizera – čistače cipela ne računam, to je ionako, uvek i svuda siva ekonomija, kakvo je u jugoistočnoj Evropi skoro sve, u tome čovek može biti nedvosmislen. I zapravo je Kosovo najdevastiranija i izgubljena slika svih republika bivše Jugoslavije, odraz u ogledalu drugih, na čelu sa Slovenijom u kojoj je korupcija još uvek koliko-toliko u rukavicama, iako znamo kako te stvari stoje i kod nas. Kako činovnik uzima proviziju i kako zaparložena njiva na povoljnoj lokaciji očas postaje skupa građevinska parcela ako je neki od naivnog naroda izabrani glavešina opet na redu za regres uz (za slovenačke prilike) neskromnu platu. Slovenija, Hrvatska, Bosna, Srbija, Kosovo, Crna Gora, sve je to zajedno velika korumpirana masa, koja se kotrlja naviše od naroda ka vlasti, koja u svim pobrojanim državama neobuzdano pljačka i čuva sebi leđa, premda je sada već i svakoj budali jasno da se krade jer se to radi naočigled svih. Kao da i Sizif poznaje svoj posao. Ipak, tako je, i na kraju je uvek i stalno drugačije.

Prijateljstvo je važnije od države i od vlastitog geografskog položaja i pozicioniranja u društvu. U proteklih dvadeset godina u časopisu *Apokalipsa* priredili smo niz literarnih antologija različitih naroda i narodnosti, nabranje bi bilo predugo, a i traženje sada ne bi imalo nikakvog smisla, antologija ima sigurno više od dvadeset, a pojedine, manje blokove, čitaoci imaju u skoro svakom broju. Preko ovih antologija i naše časopisne razmene *Časopis u časopisu* isplela su se mnoga prijateljstva i mnogi od naših saradnika doživeli su prva objavljivanja na drugom jeziku. Ova iskustva su neprocenjiva jer su donela i mnoga putovanja i upoznavanja nama nepoznatog sveta. Moram da zabeležim da mi je Kosovo bilo više strano od Južne Amerike i svakako tužnije: evropske birokrate i NATO, koji vladaju tom osiromašenom zemljom, u kojoj ako ne platiš, ne možeš ni u jednu bolnicu, gde nema nikakve socijalne sigurnosti i gde niko ne priznaje običnog čoveka, mogu biti upozorenje

svima koji žele u Evropsku uniju. Birokrate, zaposleni u institucijama Evropske unije na Kosovu, imaju svi do jednog više desetina hiljadarki plate, ali ih Kosovari ne zanimaju; isto važi i za NATO i druge visoke institucije koje obezbeđuju mirno stanje na Kosovu. Priznajem, bez ovih institucija verovatno bi uskoro ponovo izbio rat. Neka budu plate visoke, ali nešto bi trebalo da se uradi i za narod i sistem. Zapravo, svi smo na istom: oni su bez sistema, a mi u pčelinjaku korupcije, gde je dužnički odnos zamenio korektnost. Korektnost, u stvari, naš svet više ne poznaje. Ali poznaje ego-trip logiku u kojoj vrana vrani oči ne vadi, a narod veselo skakuće po njihovim notama, kao da zapadni svet više ne zna za pravi otpor, a po-dređivanje je moto običnog radnog ili nezaposlenog puka.

Časopis *Apokalipsa* ide drugim putem: uprkos dotacijama koje nam se uporno smanjuju, sa godinama smo ispleli i pletemo permanentan niz literarnih antologija i međunarodne saradnje, koja se umnožava iz broja u broj. Zato bi verovatno jednom bilo vreme i da se raz-misli, zašto samo neki kulturni radnici pletu mrežu prijateljskih poznanstava širom sveta i rade nešto za sve i za svakoga, a drugi, naročito oni iz sveta politike, to pletu za sebe i svoj džep, koji ovako ili onako pune naši porezi – ali ne beznačajno, kako bi to recimo mogao da kaže neki glupak i prstom pokaže na nas. Raditi nešto za drugoga, jer to voliš da radiš. To nas čini popravljajcima sveta, ali daleko od toga da smo to samo na papiru i sa šipkom u džepu skupocenog sakoa.

(Sa slovenačkog preveo **Slobodan Žikić**)